

Roparsko gospodarstvo v gozdih.

Spisal Fr. Šolmajer.

(Konec.)

Po Liebigovih opazkah je vporaba nastilje in lesa enako škodljiva ali kvarna, ker se s tem zemlji preveč pepela odtegne, to pa naredi, da zemlja zmirom bolj pusta in nerodovita postaja. To se vé, da je treba ta Liebigov nauk z razumnostjo presoditi in sicer tako-le: Sprstenina (humus), ki se dela na površji zemlje, se dá v gozdih, če tudi se zemlji njeni obstojni deli po dežji ne dopeljujejo, tudi po koreninah pomnožiti. Drevesne korenine, ki segajo prav globoko v zemljo in delajo, da kamenje okrog njih razpada in se drobi, vlečejo živilne snovi iz zemlje bolj proti površji. Pa tudi na niže ležeče bolj nagnjene prostore, ki so z godnim drevjem še najbolj obsajeni, dohaja iz više ležečih predelkov mnogo v vlažni zemlji razkrojenega pepela. To vse pa naredi, da se množi gozdno drevje, z drevjem vred pa tudi nastilja. In ker gozdi po tem takem čedalje bolj gosti postajajo, prevleče v šilovnatih gozdih zemljino površje na vse strani mah.

Iz tega pa sledi, da se še celó popolnoma slaba zemlja svižnica v najkrajem času zboljša, kakor se gozdno drevje po njej zaredi.

Tako si so na pr. zemljiški posestniki v Šteinfeldu poleg Wiener-Neustadta pred več leti slabo peščeno zemljo ravno s tem pripomočkom zboljšali, jo potem s črnim borom nasadili in mnogo lepega lesa in nastilje pridobili. Ravno tako so tudi na otoku Csepel blizu Pešta pred kakimi 40—50 leti pusto, nerodovitno zemljo zboljšali s tem, da so to svižnato in po več milj dolgo ravan nasadili s primernim gozdnim drevjem. Po več krajih Nemško-banaškega polka nahaja se enako hvale vredno obdelovanje.

To se vé, da, kolikor več so razvezljive kremenice, ki tudi kisline raztopljene soli pobira, v zemlji nahaja, toliko bolj in hitreje se zemlji tudi njeni pepelnati deli povračujejo, ki so se jej s pobiranjem nastilje in s vporabo lesa vzeli. Zarad tega se pa tudi nasledki vporabljevanja nastilje toliko teže odvrnejo, kolikor manj vlage iz podzemljišča na površje dohaja in kolikor bolj suho je podnebje. To pa zatega del, ker je sprstenina (humus), ki se nareja iz segnjilega in strohnelega drevesnega listja, v tem slučaju na površji zemlje neobhodno potrebna, da pobira ozračne padavine in vodene soparje, da zgostuje iz zemlje puhtečo gorkoto in jo preminja v kapljivo tekočo vlago, da razkrojuje redilne snovi, kakor tudi za to, da pospešuje gñijenje in prhnenje, v zemlji se nahajajočega različnega drobovja. Pa to še ni vse; marveč sprstenina, ko razpade v ogleno kislino, amonijak in pepel, služi tudi rastlinam v živež, nabira redilne soli iz zemlje, in kedar je zemlja s sprstenino na debelo pokrita, zavarovane so mlade lesne rastline pred vročino in mrazom.

Ako vse to na tanko prevdarimo, gotovo bi bilo silno potreba, da naši gozdni gospodarji nabiranje nastilje v njene naravne meje zavrnejo, da se je v prihodnje zadosti in brez kake škode dobivati more.

Konečno naj še omenim, kako se naj posestnik pri nabiranju nastilje ravná.

Po mojih djanskih skušnjah potrebuje se vsako leto in sicer za vsako glavo goveje živine 1 kub. seženj prav dobro izsekljanega smrečja; k temu se pa mora vzeti 36 dreves, katero vsako je najmanj po 30 let staro. Vzemimo, da se na enem oralu zemlje 450 dreves obraste, potrebuje se po tem takem za vsako četrto leto in za vsako živinče 0.32 oralov takega obraslega gozda.

Pri hostah, ki so bolj goste, je treba tudi več pro-

stora, a to zatega del, ker šilovina, ako se sama trebi in čisti, veliko svojih spodnjih vej zgubi.

Ker nam je znano, da je v pepelu sprstenine (Humusasche), in sicer:

v 100 delih bukovega pepela	20 delov fosfornokisle soli,
v 100 „ topolovega pepela	16.75 delov „
v 100 „ smrekovega ali hrastovega pepela	9.15 delov fosfornokisle soli,
v 100 „ leskovega pepela	12 delov fosfornokisle soli,
v 100 „ hrastovega pepela	4.5 delov „

in da se dobí na 1 oralu, na katerem stoji 1000 60letnih bukev ali pa hrastov, vsako leto po 500 centov odpadlega listja, — v šilovnatih gozdih pa, če je na oralu 800 po 60 let starih dreves, le 80 centov listja, se po tem takem naredi iz odpadlega listja v prvem primerljejí 50 centov, v drugem pa 20 centov sprstenine, to je, dobre rodovitne prstí. Na vsaki cent rodovitne prstí pa pripada ravno toliko delov fosfornokisle soli, kakor je bilo zgorej omenjeno, in ta bi bila gotovo gozdu na veliko korist, ako se mu ne bi bila s pobiranjem nastilje odvzela.

Pruska, Bavarska in Saksonska vlada je v državnih gozdih nekatere posebne prostore za pobiranje nastilje določila iz tega namena, da se pozneje vidi, kakošen vpliv ima nabiranje nastilje do gozdnih pridelkov. Dosihamal nam še pomanjkuje zanesljivih števík o gozdni statistiki, ki nam bi še bolj določno in na tanko izkazale, da je v takih gozdih, koder se nastilja pobira, listja in lesa čedalje manj, in da se ravno s prepostitim pridobivanjem nastilje našim gozdom največa škoda dela.

Tolikanj škodljivo kleščenje in rezanje gozdnega lesa ni se še prav nič premenilo niti z določbo §. 12. gozdne postave od 3. decembra 1852. l., niti z naredbo Tirolskega ravnateljstva od leta 1851., in našim gozdom se godí še v eno mér ravno tako, kakor o času cesarice Marije Terezije, ki je bila prva, da je dala za ohranitev gozdov zeló hude in ostre kazenske postave. Al postave same ne naredé zadosti podučenega in izobraženega ljudstva, zato jih je težko izpeljati, posebno če ne dovolijo ljudém vsega, česar oni želijo.

Nastilja, ki se z grabljami grabi in ki obstoji iz listja, iglovja in mahú, ni ravno tako škodljiva, po okoliščinah še celó koristna, ako se le prav pri tem delu ravná. Ako v smrekovih gozdih mah, v bukovih pa listje zemljo preveč na debelo pokriva, da potem bukovo seme, ki leží po tleh, gñije in prstení, kar na nov zárod in pomlajenje gozdov mnogo kvara dela, treba je, da se mah in listje iz takih gozdov pograbi in pobere. Da se pa to le vsakih 5 do 6 let zgoditi smé, ker bi drugače zemlja preveč opešala in svojo rodívno moč zgubila, tega mi ni treba posebej omenjati, ker je samo po sebi dovolj znano. Tam, koder se rsje po gozdih seče, s katerim se ne poberejo le korenine te bohotne rastline, marveč čestokrat tudi zgornja rodovitna prst, postanejo gozdi popolnoma nerodovitni, na zadnje pa še mah onemoglo zemljo na vse strani prepreže in pokrije.

Naša Kranjska je gotovo lepa dežela, ki ima mnogo lepih gozdov, ktere pa nekteri gospodje iz svojega vzvišenega stališča krog zelene mize vse drugače vidijo, nego so v resnici; — zarad tega bi pa bilo tudi odveč, ako bi jih še dalje v svoje varstvo jemali.

Bog daj, da bi bilo z našim golim in pustim Krašom kmalu na boljem!

(Oglas našim konjerejcem.) Kdor ima lepega žebca Pincgavskega rodú, za pleme sposobnega, naj ga pripelje na ogled ali v Kranj 3. dne sušca (pred hišo okrajne gosposke) ali v Ljubljano 8. dne sušca (v živinozdravnišnico) dopoldne ob 11. uri. Deželna komisija ga bo kupila, če jej bo všeč.